

Uzasadnienie

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze ogólnym - poziomy 1-4 stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64).

Ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji ustanowiła Polską Ramę Kwalifikacji (PRK). W PRK wyróżnia się 8 poziomów określonych przez ogólne charakterystyki efektów uczenia się. PRK ma służyć do klasyfikowania kwalifikacji włączonych do ZSK według poziomów, co umożliwi porównywanie (odnoszenie) kwalifikacji z różnych dziedzin w kraju i w wymiarze międzynarodowym. Podstawą dla przypisania poziomu PRK do kwalifikacji będzie porównanie efektów uczenia wymaganych dla kwalifikacji z charakterystykami poziomów PRK (dokonywane przez zespół ekspertów zgodnie z opisaną w prawie procedurą). Najważniejszym elementem przy określaniu poziomu PRK dla danej kwalifikacji będzie wykazanie zgodności kluczowych efektów uczenia się z odpowiednimi fragmentami charakterystyki poziomu PRK.

Unikatowym rozwiązaniem zastosowanym w Polsce jest wprowadzenie charakterystyk poziomów PRK pierwszego i drugiego stopnia:

- charakterystyk – pierwszego stopnia – uniwersalnych, które dotyczą wszystkich rodzajów kwalifikacji,
- charakterystyk – drugiego stopnia – typowych dla: kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej (poziomu 1-4), kwalifikacji uzyskiwanych po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 (poziomu 5), kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego (poziomu 6-8), kwalifikacji uzyskiwanych w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego (poziomu 1-8).

Charakterystyki pierwszego i drugiego stopnia stanowią spójną całość. Należy czytać je łącznie, by w pełni zrozumieć specyfikę poszczególnych poziomów. Charakterystyki uniwersalne stanowią załącznik do ustawy, natomiast charakterystyki drugiego stopnia mają być określone w drodze rozporządzeń.

Pracę nad koncepcją PRK oraz charakterystykami poszczególnych poziomów prowadzono w ramach realizowanego przez MEN projektu systemowego „Opracowanie bilansu kwalifikacji i kompetencji dostępnych na rynku pracy w Polsce oraz modelu Krajowych Ram Kwalifikacji” (2008 – 2009), a następnie w ramach projektu „Opracowanie założeń merytorycznych i instytucjonalnych wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji oraz Krajowego Rejestru Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie” realizowanego w Instytucie Badań Edukacyjnych (2010 – 2015). Wymienione projekty były współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Ważnym odniesieniem dla tworzonej PRK były dokumenty: Krajowe Standardy Kompetencji Zawodowych (MPiPS), Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (MNiSW)

oraz podstawy programowe kształcenia ogólnego i podstawa programowa kształcenia w zawodach (MEN). W pracach nad charakterystykami poziomów PRK uczestniczyło reprezentatywne grono specjalistów z różnych dziedzin, przedstawiciele różnych branż i grup zawodowych, szkolnictwa wyższego, oświaty, instytucji edukacji pozaformalnej, oraz stowarzyszeń i organizacji skupiających pracodawców. Kolejne wersje charakterystyk poziomów PRK poddawane były konsultacji w ramach prowadzonej debaty społecznej w gronie interesariuszy systemu kwalifikacji. Efektem wielokrotnych dyskusji nad kolejnymi wersjami charakterystyk poziomów PRK, w których uczestniczyły osoby reprezentujące różne dziedziny oraz bardzo różne doświadczenia zawodowe, było osiągnięcie klarowności zapisów oraz ich spójności zarówno w układzie horyzontalnym jak i wertykalnym. Jako całość PRK jest także spójna z Europejską Ramą Kwalifikacji określoną w Zaleceniu PE i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 roku w sprawie ustanowienia Europejskich Ram Kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.

Poziomy od 1 do 4 opisane za pomocą charakterystyk typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach edukacji ogólnej odzwierciedlają stopniowe zwiększanie zaawansowania wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w wyniku uczenia się w określonym zakresie wykształcenia ogólnego. Różnice pomiędzy poszczególnymi poziomami dotyczą:

- w zakresie wiedzy – zakresu i głębi rozumienia: zasad tworzenia struktur wypowiedzi; pojęć, zależności i modeli matematycznych; elementów składowych świata materialnego, zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i technice; zasad funkcjonowania społeczeństwa i uczestnictwa w życiu społecznym;
- w zakresie umiejętności – sprawności w zakresie: odbierania i tworzenia wypowiedzi; posługiwania się językiem obcym; korzystania z narzędzi matematycznych; prowadzenia obserwacji zjawisk i procesów w przyrodzie i technice; wyrażania swojej przynależności do wspólnoty; planowania i samodzielnego uczenia się;
- w zakresie kompetencji społecznych – gotowości do: przestrzegania zasad etyki w procesie komunikowania się; dbałości o swoje zdrowie, bezpieczeństwo oraz środowisko naturalne; współdziałania w zespole, uczestniczenia w życiu społecznym i przyjmowania obowiązków wynikających z przynależności do wspólnoty.

W zależności od specyfiki poszczególnych kwalifikacji na danym poziomie PRK należy do nich odnosić także odpowiednie zapisy charakterystyk niższych poziomów PRK.

Zapisy odnoszące się do poszczególnych kategorii opisowych są rozwijane na kolejnych poziomach i stanowią odrębne szeregi. Niektóre szeregi zapisów nie obejmują wszystkich poziomów. Niektóre szeregi na wyższym poziomie mogą łączyć się w jeden zapis. Wcześniejsze zakończenie szeregu zapisów jest podkreślone znakiem graficznym (*). Oznacza to, że ostatni zapis szeregu odnosi się również do następnych poziomów.

W ramach poszczególnych szeregów występują określenia wskazujące na progresję wymagań w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pomiędzy kolejnymi poziomami

PRK. Dlatego do interpretacji poszczególnych sformułowań wskazane jest prześledzenie zapisów całego szeregu.

Na progresję wymagań pomiędzy poziomami PRK wskazują szeregi następujących określeń, przy czym znak „→” wskazuje kierunek progresji wymagań pomiędzy poziomami PRK od wymagań najmniejszych do wymagań największych:

- a) bardzo proste → proste → niezbyt złożone → umiarkowanie złożone → złożone;
- b) najbardziej podstawowe zjawiska dotyczące... → podstawowe zjawiska dotyczące... → zjawiska dotyczące... → podstawowe uwarunkowania zjawisk związanych z...;
- c) w typowych warunkach → w zmiennych, ale przewidywalnych warunkach → w zmiennych i nie w pełni przewidywalnych warunkach → w zmiennych i nieprzewidywalnych warunkach;
- d) według szczegółowych wskazówek → według ogólnej instrukcji → w części bez instrukcji → bez instrukcji;
- e) pod bezpośrednim kierunkiem → pod kierunkiem → w części samodzielnie → samodzielnie.

Zadaniem użytkowników charakterystyk poziomów PRK jest interpretowanie tego rodzaju określeń przy analizowaniu (także przy ustalaniu) wymaganych dla danej kwalifikacji kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych).

Problematyka uregulowana w projekcie rozporządzenia nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia został udostępniony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Edukacji Narodowej, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z uchwałą nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979 oraz z 2015 r. poz. 1063).

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia. Upoważnienie zawarte w art. 7 ust. 4 ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy tj. dnia 15 kwietnia 2016 r. (zgodnie z art. 112 ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji). Zaproponowany termin wejścia w życie rozporządzenia zapewnia zachowanie terminu przewidzianego w ustawie dla wejścia w życie niniejszego rozporządzenia. Zaproponowany termin wejścia w życie rozporządzenia nie narusza zasad demokratycznego państwa prawa.